Związek Banków Polskich

PRAKTYKI I STAŻE
W INSTYTUCJACH FINANSOWYCH
DLA STUDENTÓW KIERUNKÓW
EKONOMIA ORAZ FINANSE I RACHUNKOWOŚĆ
(w tym bankowość i ubezpieczenia)
NA PODSTAWIE WYBRANYCH PRZYKŁADÓW

Mirosław Maszybrocki

Warszawa, październik 2009

Mirosław Maszybrocki

Praktyki i staże w bankach i instytucjach finansowych dla studentów kierunków ekonomia oraz finanse i rachunkowość (w tym bankowość i ubezpieczenia) na podstawie wybranych przykładów

(streszczenie)

Dużej popularności studiowania w Polsce towarzyszy stałe rozszerzanie się dostępności ekonomicznych kierunków studiów. Dzięki temu na rynku pracy mamy wystarczającą podaż absolwentów tych kierunków, natomiast masowość kształcenia na tych kierunkach wywołała zdecydowanie negatywny efekt obniżenia jakości kształcenia [1].

Wyzwaniem jest więc kształtowanie w czasie studiów takiej sylwetki absolwenta, aby ten był zdolny do rozwiązywania coraz bardziej skomplikowanych problemów współczesnej gospodarki i finansów oraz również posiadał umiejętności działania w warunkach kryzysu [2]. Wyzwaniem, które winny podjąć zarówno szkoły wyższe jak i przyszli pracodawcy.

Z wyżej wymienionych powodów na pewno właściwym działaniem jest przerzucenie pomostu, między szkołami a przyszłymi pracodawcami, poprzez prowadzenie zajęć praktycznych, w tym praktyk w czasie kształcenia i w ten sposób wprowadzanie studentów do realnego świata zawodowego[3]. Niniejsze opracowanie ocenia jak to działanie jest obecnie efektywne i co można by zrobić, aby wykorzystać praktyki do przygotowania przyszłych kadr dla pracodawców, w tym instytucji finansowych.

METODOLOGIA ANALIZY

Analizie zostały poddane praktyki studenckie i staże dla studentów kierunków ekonomia oraz finanse i rachunkowość, organizowane w bankach oraz w zakładach ubezpieczeń. Badaniom poddano między innymi takie elementy jak : przygotowanie praktyk przez uczelnie, ich organizacja w instytucjach finansowych, rodzaj i program. Przedstawione w niniejszym raporcie informacje oraz rozwiązania oparto o dane zagregowane bez wskazywania nazwy konkretnej uczelni czy instytucji finansowej. Uwzględniono niektóre informacje na temat uczelni i instytucji finansowych przedstawione na ogólnodostępnych stronach internetowych.

Analiza była prowadzona wieloetapowo bazując na ankietach skierowanych do odpowiednich wydziałów uczelni ekonomicznych oraz banków i zakładów ubezpieczeń.

---

[1] Analizę tych zjawisk zawarto raporcie ZBP i PIU *„Ocena kształcenia absolwentów studiów o kierunku ekonomia oraz finanse i rachunkowość a potrzeby rekrutacyjne instytucji finansowych”* Warszawa 2008

[2] Temat ten przedstawiono miedzy innymi w referacie K.Bielawska, M.Jastrzębska, T.Martyniuk *Sylwetka absolwenta kierunku finanse i rachunkowość,* „Dydaktyka finansów na kierunku finanse i rachunkowość ” Materiały Konferencyjne Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wydawnictwo UE we Wrocławiu 2009

[3] Jest to jeden z wniosków podsumowania rozdziału str 86 w *Raport o rozwoju społecznym Polska 2007„Edukacja dla pracy*” przygotowany na zlecenie Programu Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju(ONZ),Warszawa 2007

Celem przeprowadzenia badania ankietowego było pozyskanie zarówno danych statystycznych, jak i informacji szczegółowych, dotyczących odbywanych praktyk. W tym uzyskanie opinii respondentów na temat określenia skali ważności elementów tworzących organizację praktyk.

Ankietowani poddali też ocenie stopień realizacji, w czasie praktyk, treści kształcenia określonych dla kierunków studiów, a także stopień kształtowania umiejętności twardych i miękkich.

Wyniki badania ankietowego stały się podstawą przeprowadzenia w drugim i trzecim kwartale 2009 roku szeregu wywiadów na uczelniach i w instytucjach finansowych w Katowicach, Wrocławiu oraz Warszawie. Przygotowanie do przeprowadzenia szeregu rozmów poprzedziła analiza udzielonych odpowiedzi na pytania zawarte w ankietach oraz wnioski wynikające z dokumentów i informacji o odbywanych praktykach i stażach. Odniesiono się także do struktury organizacji praktyk na poszczególnych stopniach studiów oraz przedstawiono internetową ofertę praktyk i staży.

Ograniczeniem procesu badania było niedostateczne zainteresowanie niektórych wydziałów czy instytucji finansowych, jak też zmniejszenie liczby ofert praktyk w 2009 roku ze w względu na kryzys finansowy.

Raport kończy podsumowanie z przeprowadzonej analizy oraz propozycje działań, które zwiększają jakość i wartość praktyk i staży w procesie kształcenia oraz pozwolą tworzyć pomost pomiędzy teorią a praktyką

BADANIE ANKIETOWE

W drugim kwartale 2009 roku przygotowano i przeprowadzono pod egidą Związku Banków Polskich i Polskiej Izby Ubezpieczeń badanie ankietowe, które skierowano do odpowiednich wydziałów uczelni ekonomicznych oraz banków i firm ubezpieczeniowych. Łącznie uzyskano odpowiedzi z 13 wydziałów uczelni oraz 13 instytucji finansowych (głównie banków), w których była również grupa banków spółdzielczych oraz jedna grupa bankowo-ubezpieczeniowa. Ankiety nadesłały jednostki instytucji finansowych różnej wielkości, wydziały dużych i średnich uczelni. Struktura odpowiedzi była tożsama z charakterystyką polskich instytucji finansowych pokazując większą aktywność i zainteresowanie problematyką praktyk wśród banków niż wśród ubezpieczycieli. Potwierdziły to również ankiety uczelni, z których wynika, że średnio 40 % wszystkich studentów odbywa praktyki w bankach, a zaledwie co dwunasty student w zakładach ubezpieczeń [4].
Treści ankiety służyły pozyskaniu danych statystycznych i informacji szczegółowych o odbywanych praktyk, które zostały zweryfikowane w trakcie późniejszych rozmów.

[4] dane pozyskane z *Ankiety dotyczącej organizacji i przebiegu praktyk studentów kierunku ekonomia oraz finanse i rachunkowość, w bankach oraz innych* instytucjach finansowych, ZBP i PIU, Warszawa 2009

WNIOSKI Z ANALIZY ANKIET

Kierując się stosowaną przez większość uczelni zasadą zgodności programów praktyk z kierunkiem studiów, zdecydowana większość ankietowanych zadeklarowała, że programy praktyk dla konkretnego studenta uwzględniają jego wiedzę teoretyczną i umiejętności praktyczne.

Niektórzy zauważali niedostateczne powiązanie programu praktyk ze ścieżką planowanej kariery zawodowej studenta. Niestety, zasadność takich opinii okazała się trudna do potwierdzenia, wobec bardzo skąpego, lub w ogóle, braku przekazania informacji dotyczących miejsca odbywania praktyk, opisu stanowisk pracy oraz zadań realizowanych przez studentów.

Ankietowani udzielając odpowiedzi na pytanie dotyczące elementów wpływających na organizację praktyk podkreślali wagę dopasowania zakresu zadań do określonego studenta. Zarówno uczelnie, jak i instytucje przyjmujące praktykantów, doskonale zdają sobie sprawę z tego, że programy praktyk i określenie realizowanych zadań na praktyce, wpływają na jej powodzenie i stanowią o jej jakości.
Odpowiedzi udzielane w ankietach wykazały, że dla uczelni, jak i instytucji finansowych, najważniejszymi elementami w organizacji praktyk są: „Zakres zadań wykonywanych przez praktykanta/stażystę" oraz „Opiekunowie praktyk w banku /instytucji finansowej".
Świadczy to o uznaniu powyższych elementów za kluczowe dla osiągnięcia sukcesu w organizacji praktyk.
Rozbieżność w ocenie pojawia się przy ocenie ważności uczelnianego opiekuna praktyk, co potwierdza znany wcześniej fakt, że współpraca między uczelniami a instytucjami nie opiera się na ciągłym dialogu.

Zastanawiające są różnice w postrzeganiu sensowności podsumowywania praktyk w instytucji finansowej oraz wystawiania ocen po jej odbyciu. Ten ostatni element, jak wskazują ankietowane instytucje finansowe oraz przeprowadzone z nimi rozmowy, stanowi cenne źródło informacji o tym, jak organizować praktyki.

Reasumując, odpowiedzi na pytanie ankietowe wskazały następującą kolejność elementów wpływających na organizację praktyk:

1. Opiekunowie praktyk w instytucji finansowej.
2. Szczegółowe określenie programu każdej praktyki/stażu.
3. Zakres zadań wykonywanych przez praktykanta/stażystę.
4. Ocena praktykanta/stażysty po odbyciu praktyki/stażu.
5. Termin i czas trwania praktyki/stażu.
6. Regulamin odbywania praktyk/staży.
7. Podsumowanie odbycia praktyki w uczelni i instytucji finansowej.
8. Umowa o organizację praktyk/staży z uczelnią.
9. Opiekunowie praktyk na uczelni.
10. Wymiana doświadczeń z innymi instytucjami finansowymi w zakresie organizacji praktyk/staży.

Innym zagadnieniem poruszanym w badaniu ankietowym była ocena ważności i realizacja przykładowych treści kształcenia dla studiów ekonomii oraz finansów i rachunkowości.

Analiza odpowiedzi wskazuje, że dla uczelni najważniejsze jest, w czasie praktyk, ugruntowanie wiedzy z zakresu: „Finanse przedsiębiorstwa", „Zasady rachunkowości", „Przepisy prawa i obrotu gospodarczego".

Instytucje finansowe uważają natomiast, że najważniejsze jest, w trakcie praktyk, utrwalanie wiedzy z zakresu „Przepisy prawa i obrotu gospodarczego", „Podstawy zarządzania", „Bankowość i ubezpieczenia, towarzystwa funduszy inwestycyjnych i emerytalnych".

Wspólną treścią kształcenia, która zdaniem obu grup respondentów wymaga większej uwagi podczas praktyk są „Przepisy prawa i obrotu gospodarczego".

Respondenci ankiety, przedstawiciele uczelni oraz instytucji finansowych, zostali poproszeni także o dokonanie oceny ważności kształtowania podczas praktyk niektórych umiejętności twardych oraz umiejętności miękkich. Wybrano je spośród wielu, które składają się na konkretne umiejętności i wiedzę potrzebną do wykonania określonych zadań tworząc umiejętności twarde oraz te, które tworzą zdolność do zarządzania sobą i stanowią o jego wysokiej skuteczności w życiu społecznym.

Wyniki odpowiedzi z ankiet wskazują, że przedstawiciele zarówno uczelni, jak i instytucji finansowych, oczekiwaliby większego kształtowania umiejętności twardych podczas praktyk niż ma to miejsce obecnie. Zauważyć jednak należy, że większe różnice, co do ważności (ważność elementu minus ważność realizacji) w zakresie umiejętności twardych wskazują uczelnie niż instytucje finansowe. Uczelnie wskazują także na większą różnicę między średnią z ważności umiejętności miękkich, a średnią stopnia realizacji w czasie praktyk w stosunku do instytucji finansowych.

Ciekawym spostrzeżeniem w grupie instytucji finansowych była dwukrotna zmiana różnicy średnich wartości umiejętności twardych oraz prawie zerowa zmiana różnicy średniej wartości umiejętności miękkich, które mogliby nabyć studenci na praktykach z tymi, które osiągają jako absolwenci. Bezsprzecznie świadczy to o kształtowaniu przez studentów, w trakcie studiów, umiejętności twardych i braku ćwiczeń, dzięki którym nabywaliby umiejętności miękkie.

Jak wskazali respondenci w ankiecie, w czasie praktyk powinny być szczególnie rozwijane i kształtowane następujące umiejętności miękkie: „Otwartość na zmiany", „Umiejętność pracy w warunkach stresu", „Zarządzanie czasem", „Odpowiedzialność za realizowane zadania", „Wykorzystanie znajomości języków obcych".

Na podstawie przedstawionych wyżej danych możliwe jest postawienie tezy, że instytucje finansowe posiadają duży potencjał kształtowania umiejętności twardych i miękkich, ale jego wykorzystanie w czasie praktyk następuje w niewielkiej części. Fakt ten powinien budzić zastanowienie również w kontekście informacji, że większość ankietowanych (63,6 proc.) [5] potwierdziła, że programy praktyk realizowanych w innych instytucjach niż finansowe, pozwalają również kształtować umiejętności twarde oraz miękkie.

[5] *dane z Ankiety dotyczącej organizacji i przebiegu praktyk studentów kierunku ekonomia oraz finanse i rachunkowość, w bankach oraz innych instytucjach finansowych.*, ZBP i PIU, Warszawa 2009 r.

Jeśli dodać do tego fakt, jak wynika z ankiet, że odsetek odbywających praktyki w instytucjach finansowych to około 48,0 proc. [6] wszystkich zobligowanych do ich odbycia, to wychodzi, że rola instytucji finansowych w edukacji ekonomicznej jest znacząca, ale nie dominująca.

Fakt ten pośrednio potwierdziły wcześniejsze badania na temat kształcenia,[7] z których wynika, że zaledwie 38,8 proc respondentów przeprowadzanej ankiety, deklarowało zatrudnianie absolwentów kierunku ekonomia oraz finanse i rachunkowość na stanowiskach adekwatnych do ich kompetencji w instytucjach finansowych.

ORGANIZACJA PRAKTYK STUDENCKICH

Wiele uczelni praktycznie dopiero w 2009 roku próbuje wypracować rozwiązania w zakresie organizacji praktyk, bo konieczność ich odbycia wynika z nowego podziału na trzy szczeble studiów oraz obowiązujących standardów kształcenia określonych dla każdego z kierunków. Niestety w środowisku wciąż dominuje pogląd przeniesiony z przeszłości, że praktyka stanowi „zło konieczne" i to studentowi winno zależeć na jej odbyciu.

W takiej sytuacji częstym rozwiązaniem jest przedstawianie przez uczelnie ogólnych wymagań dotyczących praktyki i oczekiwanie, że to student przedstawi uczelni umowę z instytucją, gdzie chce odbyć praktykę a potem przedstawi zaświadczenie o jej odbyciu.

Sytuację polepsza działalność funkcjonujących na wielu uczelniach biur karier, ale i ta nie jest wystarczająca w stosunku do potrzeb. Proces doboru praktyk bardzo rzadko obejmuje uzgadnianie treści kształcenia, które w czasie praktyk mają być sprawdzone i doskonalone. Odpowiedzi udzielone w ankietach, jak też rozmowy nie wskazywały też, aby zasadą było poddawanie studentów kierowanych na praktyki testom określającym ich predyspozycje czy umiejętności praktyczne.

Z przekazanych informacji przez instytucje finansowe wynika, że w minionych latach jednostki i centrale instytucji finansowych jedynie doraźnie współpracowały z uczelniami przy organizacji praktyk. W większości przypadków taka współpraca była wynikiem osobistych kontaktów pracowników uczelni i instytucji oraz dużej ilości zapytań o możliwość odbycia praktyk kierowanych przez samych studentów.

W takiej sytuacji coraz ważniejszym źródłem informacji o zasadach i możliwościach odbywania praktyk staje się internet. Informacje o wakacyjnych praktykach publikują internetowe portale zatrudnienia. [8], a wyszukiwarkę ofert praktyk i staży zamieszcza na przykład portal studencki [9]. Wyszukiwarka daje możliwość znalezienia praktyki określonego rodzaju i wskazuje na których stronach internetowych instytucji finansowych można znaleźć więcej szczegółów o organizacji i aplikowaniu o praktykę. To właśnie strony internetowe instytucji finansowych stają się źródłem informacji o aktualnej dostępności i ofercie praktyk. Nawigacja po nich nie nastręcza wielu trudności i dotarcie do informacji

[6] *Ankieta dotycząca licencjatów i magistrów* ..ZBP i PIU, Warszawa 2007 r.
[7] Raport ZBP i PIU *„Ocena kształcenia absolwentów studiów o kierunku ekonomia oraz finanse i rachunkowość a potrzeby rekrutacyjne instytucji finansowych"* Warszawa 2007 r.
[8] Przykładowe portale zatrudnienia www.pracuj.pl , www.gazetapraca.pl , www.kariera.com.pl,www.praktyki.eurostudent.pl
[9] www.studentnews.pl

o praktykach jest też stosunkowo łatwe. Ogłoszenia o praktykach na stronach internetowych instytucji finansowych zawierają zwykle:

- podstawowe informacje o zakresie i programie praktyki,
- zasady odbywania praktyk w określonych miastach, na określonych stanowiskach zawierając często oczekiwania wobec praktykanta.

Zainteresowani studenci przygotowują i przesyłają droga elektroniczną pisemne aplikacje. Przyjęcie na praktyki odbywa się po pozytywnie odbytych rozmowach kwalifikacyjnych w instytucjach finansowych.

Inicjatywami uzupełniającymi ofertę wyżej prezentowanych praktyk są autorskie rozwiązania organizacyjne o charakterze środowiskowym czy ogólnopolskim. Należą do nich :

- organizowany od 1996 roku konkurs PricewaterhouseCoopers i "Gazety Wyborczej" pod nazwą „Grasz o staż",
- program „Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu Kuźnią Kadr Menedżerskich dla opartej na wiedzy gospodarce" [10], który wykorzystuje środki unijne do organizacji praktyk,
- coroczne wydawanie przez portal pracy, kariery i edukacji[11] poradnika na temat praktyk., dostępnego w biurach karier uczelni w całym kraju oraz bezpośrednio na stronie internetowej,
- organizowanie przez AIESEC od 16 lat w największych ośrodkach akademickich corocznych „Dni kariery" - targów pracy, praktyk i staży [12],
- obecnie zawieszony program Go4Bussines organizowany przez Raiffeisen Bank Polska S.A. i Uniwersytet Szczeciński.

Przedstawione inicjatywy należy ocenić bardzo pozytywnie, a ewentualne wsparcie Związków Banku Polskich czy Polskiej Izby Ubezpieczeń w zakresie patronowania czy włączenia się w organizację wyżej wymienionych inicjatyw winno być poprzedzone głębszą analizą tych przedsięwzięć dokonaną wspólnie z zainteresowanymi bankami, czy ubezpieczycielami.

PROGRAMY PRAKTYK W ZALEŻNOŚCI OD STOPNIA STUDIÓW

Analiza działań instytucji finansowych w zakresie praktyk i staży nie pozwala wysnuć wniosku, że standardy kształcenia określone w stosownym rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego[13] bezpośrednio wpływają na obecną politykę instytucji w zakresie organizacji praktyk. Zauważa się jednak tendencję, że wachlarz oferty praktyk i staży tworzony jest w instytucjach finansowych uwzględniając głównie bieżące potrzeby kadrowe oraz selekcjonując studentów według kryterium ich wiedzy i umiejętności.

Mamy więc obecnie na rynku praktyk organizowanych przez instytucje finansowe propozycje praktyk podstawowych dla I stopnia studiów, które znakomicie spełniają warunki praktyk obowiązkowych oraz ofertę praktyk specjalistycznych, zwykle dla II stopnia studiów, które studenci mogą traktować jako nieobowiązkowe, ale dające możliwość zdobycia praktycznych umiejętności.

---

[10] Więcej www.ue.wroc.pl/biuro_karier/2239/projekty_unijne.html

[11] Zobacz www.pracuj.pl

[12] Zobacz www.dnikariery.pl/secms/pl/dni_kariery

[13] Treści standardów zamieszczono na stronie internetowej Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego www.nauka.gov.pl

INTERNETOWE OFERTY PROGRAMÓW PRAKTYK

Analiza oferty praktyk przedstawionych na stronach internetowych niektórych instytucji finansowych potwierdza tezę, że organizacja praktyk zależy od wielkości instytucji, jej doświadczenia oraz oczekiwań jakie ma instytucja wobec praktyk.

Jak wynika z przeglądu praktyk czołowe instytucje finansowe w Polsce, o dużym zasięgu terytorialnym działania przyjmują na praktyki najwięcej studentów i są to zarówno praktyki podstawowe, obowiązkowe jak i specjalistyczne (na przykład Bank PKO BP S.A., Bank Pekao S.A., PZU S.A.). Mamy też przykłady instytucji finansowych, których oferta jest zawężona do praktyk profilowanych dla niewielkiej grupy studentów. Studenci są tutaj staranie dobierani do takich programów tworząc zwykle grupy 20-30 osobowe, w których poznają działalność instytucji, wykonują zdefiniowane zadania czy też projekty (na przykład Praktyka z Lwem organizowana przez grupę ING czy DB Praktyki).

W przeglądzie praktyk, ze względu na sposób prezentacji, na uwagę zasługuje propozycja BRE Banku S.A .Opisano w niej nie tylko co realizują poszczególne departamenty, ale również wskazano konkretne zadania, które mogą być wykonywane przez studenta podczas praktyk. Przedstawienie oferty praktyk w takiej formie można uznać za wzorcowe i godne do naśladowania przez inne instytucje finansowe.

PODSUMOWANIE

Przeprowadzona analiza organizacji praktyk dla kierunku ekonomia oraz finanse i rachunkowość w instytucjach finansowych wskazała, że podejście instytucji finansowej do praktyk jest bardzo często uzależnione od wielu czynników. Należą do nich: przyjęty model biznesowy prowadzonej działalności (centrala, oddziały, placówki), automatyzacja operacji, aktualna strategia rozwoju, doświadczenia w zakresie organizacji praktyk w minionych latach, jak też obecne oczekiwania w stosunku do praktyk studenckich.

Dla bardzo wielu instytucji finansowych, co podkreślano w rozmowach, praktyki obowiązkowe są wyłącznie kadrowym wsparciem w czasie urlopów pracowników, a w niewielkim stopniu są potencjalną możliwością pozyskania przyszłych pracowników. Fakt ten znajduje potwierdzenie w ofercie praktyk wakacyjnych przedstawionej na stronach internetowych instytucji finansowych. Tylko niektóre z nich prócz praktyk wakacyjnych proponują praktyki i staże profilowane, które pozwalają nie tylko poznać studenta, ale wykształcić umiejętności praktyczne.

Z dużą dozą prawdopodobieństwa można więc stwierdzić, że takie podejście do organizacji praktyk wynika z tego, że tylko nieliczne instytucje posiadają strategię w zakresie roli i organizacji praktyk w procesie rekrutacji pracowników.

Uczelnie z kolei traktują organizację praktyk jako obowiązek wynikający z narzuconych przepisów, co w praktyce sprowadza się do rozwiązania, że to student winien w pierwszym rzędzie znaleźć instytucję do odbycia praktyki . Struktury uczelni wspomagają wprawdzie studentów poprzez działalność biur karier, ale jak wynika z obserwacji ich możliwości z wielu powodów, w tym kadrowych i finansowych są ograniczone.

Ułomnością obecnego systemu organizacji praktyk jest także to, że do nielicznych należą przypadki kiedy odbywane praktyki posiadają oprócz ramowych, także szczegółowe

programy określone dla danego profilu praktyki czy indywidualne programy, zadania dla praktykanta.

Zauważyć również należy, na co wskazały rozmowy z uczelniami i instytucjami, że student kierowany na praktyki nie zawsze zna i potrafi stosować podstawowe zasady zachowania się i komunikacji w instytucji finansowej.

Przeprowadzone rozmowy wskazały też, że kilkutygodniowy okres praktyk to bardzo krótki czas by poznać potencjał praktykanta, ale wystarczający by kształtować postawy i cechy studentów obejmujące na przykład nawyk systematyczności, odpowiedzialności za podejmowane działania, ustawianie priorytetów, logiczne myślenie. Warto, by o tym pamiętano przy organizacji praktyk w instytucjach finansowych.

REKOMENDACJE DZIAŁAŃ

Z przedstawionej w niniejszym opracowaniu sytuacji wynika fakt, że bardzo trudno wskazać uniwersalną formułę funkcjonowania praktyk. Dlatego potrzebne jest wdrożenie takich rozwiązań, które zwiększą zainteresowanie instytucji finansowych organizacją praktyk i rozwiną długofalową współpracę z uczelniami w tym zakresie. Z kolei uczelnie winny stać się znacznie bardziej aktywne i otwarte w opracowaniu i proponowaniu instytucjom finansowym różnych programów praktyk.

Wielu przedstawicieli uczelni i instytucji finansowych wskazało, że takim rozwiązaniem może stać się określenie kluczowych warunków osiągnięcia sukcesu w organizacji praktyk oraz ich wdrożenie w formie zaadaptowanej do lokalnych warunków.
Przeprowadzona analiza wskazała, że kluczowymi warunkami osiągnięcia sukcesu w organizacji praktyk są:

- opracowanie ramowych programów zależnie od celu praktyki i profilu kształcenia,
- określenie treści zadań realizowanych przez studenta,
- współpraca między stronami w zakresie organizacji praktyk, w tym ich ocena.

Wcześniejsza znajomość ramowych programów praktyk oraz możliwych do realizacji zadań ma też jeszcze jedną ważną zaletę pozwala określić kryteria doboru studentów dla danego rodzaju praktyki zawierające minimalne umiejętności praktyczne oraz pozwala zdefiniować niezbędny do realizacji określonych zadań poziom wiedzy merytorycznej.

Pożądanym działaniem w organizacji praktyk wskazywanym przez rozmówców jest też stałe poddawanie ich ocenie, a nie tylko wystawianie zaświadczeń o odbyciu praktyki. Instytucje finansowe i uczelnie powinny się dowiedzieć jak są realizowane przez nich określone cele i wspólnie dokonywać zmian w programach i organizacji praktyk. Prowadzenie stałych i okresowych środowiskowych analiz sukcesów i problemów w organizacji praktyk, przy współudziale Związku Banków Polskich czy Polskiej Izby Ubezpieczeń, winno być przedmiotem cyklicznych spotkań poświęconych wymianie informacji na temat organizacji praktyk.

Wspomagającym rozwiązaniem służącym zbliżeniu teorii z praktyką może stać się rozwój profilowanych programów praktyk i staży dla studentów posiadających określoną wiedzę merytoryczną. Zdaniem rozmówców rozszerzenie tych praktyk na większą ilość jednostek organizacyjnych, opracowanie programów praktyk dedykowanych rozwiązaniu określonych zagadnień czy wypracowaniu nowatorskich rozwiązań byłoby bardzo pożądane.
To co podkreślano w rozmowach to fakt, że studenci kończący takie praktyki będą mieli

poczucie wzbogacenia o umiejętności i będą gotowi nawiązać dłuższą współpracę z instytucjami, aż do pracy etatowej po studiach włącznie.

Jako konieczne działanie uzupełniające przy organizacji praktyk wskazano, celem kształtowania postawy biznesowej u studentów, przeprowadzenie obowiązkowych szkoleń, których elementami winny być między innymi zagadnienia komunikacji w grupie, rozwiązywanie konfliktów, zarządzanie czasem i zasady skutecznej organizacji pracy, etyka w biznesie.

*
* *

Przedstawiony obraz praktyk wskazuje, że praktyki obecnie funkcjonują w „organizacyjnym chaosie", w którym każda ze stron - uczelnie, studenci, instytucje finansowe - próbują się odnaleźć. Obecny stan organizacji praktyk, jak opisano wyżej, wskazuje na wiele problemów o charakterze ogólnym i bardziej szczegółowym. Metody ich rozwiązania nie są łatwe, a tylko część z nich następuje wraz ze zmianami w szkolnictwie i w otoczeniu gospodarczym. Rozwiązania tych problemów nie można dokonać przez opracowanie i wdrożenie uniwersalnego modelu organizacji. Dlatego w obecnej sytuacji, najlepszym sposobem jest podjęcie wspólnych działań uczelni i pracodawców, aby razem określić jak powinno się organizować praktyki.

Brak takiej współpracy będzie prowadził do porażki organizacji praktyk mierzonej rozdźwiękiem pomiędzy teorią a praktyką. Powiększy to dystans między edukacją a wymaganiami kwalifikacyjnymi do pracy. Bezsprzecznym wynikiem tej porażki będzie, podnoszony co jakiś czas, argument o niedostatku wykwalifikowanych nowych pracowników gotowych do podjęcia pracy w instytucjach finansowych.[14].

Warszawa, październik 2009

[14] Związki kształcenia z praktyką rozważa Ireneusz Białecki w „*Pojęcie kompetencji a polityka wobec edukacji i rynku pracy",* Nauka i Szkolnictwo Wyższe, 2006, nr 2, s. 97-107.